

Klára VALENTOVÁ, *Realita a literární fikce socializace české vesnice v letech 1948-1960*. Diplomová práce Historického ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Č. Budějovicích, České Budějovice 2011, 118 stran včetně 21 příloh.

Posudek vedoucí práce

Hlavním impulzem pro vznik předkládané diplomové práce byla existence bohatého pramenného zdroje v kronice osudů sedláka Adama Janeše z Krásotína. Jde o pramen natolik výjimečný, že se při zpětném ohlédnutí nabízí otázka, zda by pro potřeby diplomové práce nebylo jednodušší zabývat se jím samým, zasadit jeho mikrohistorii do odpovídajících kontextů. Diplomantka se však od samého počátku ocitla v jakémsi vnitřním rozporu: na jedné straně ji přitahovala možnost ozřejmit si prostřednictvím objeveného pramene příbuzenské souvislosti v jednom z nejkomplicovanějších období života českého venkova, na straně druhé to byla ctižádost téma povýšit do komparační roviny s literární reflexí, čili přiblížit se aktuálnímu a v současné době frekventovanému způsobu vědecké exploatace totalitního umění-neumění jako pramene schopného obnažit mechanismy samotného totalitarismu. Ne zcela jasný, v průběhu vzniku práce mnohokrát proměňovaný poměr obou možností zůstal i ve finální, výrazně zkultivované verzi znát.

První, kompilativní kapitola hovoří o politickém a společenském vývoji Československa v letech 1948-1960. Oceňuji, že díky opatrnému vyhýbání se náročnějším souvětím se diplomantka vyhnula i nevyváženosti celku prozrazujícího zdroje čerpání a jejich „švy“ mezi výkladem vlastním, jak se v těchto případech stává.

V Mikrohistorii jednoho sedláka, tj. v kapitole druhé nás diplomantka seznamuje se základní charakteristikou pojednávané obce (Holubov), s dějinami místního JZD ve vytčeném období a konečně s „vesnickým boháčem“ Adamem Janešem. On sám ji svým slovem zdatně spoluvytváří, neboť jeho zápisy, jež diplomantka cituje, svědčí o jisté literární ambici, o schopnosti pojmenovat důležité, „napovídat“ interpretaci. Strhující příběh s tolika tragickými rysy vrcholící – v diplomantčině podání – v smířeném „Hlavně jsme byli rádi, že nejsme oběťmi represálií“, by si jistě zasloužil doslovení interpretkou.

Ta nás však rovnou převede do světa beletrie v následující třetí kapitole. Podle analogického klíče užitého v prvním tematickém celku začíná informací o vývoji české kultury a literatury v daném období, tentokrát více závislou na hlavním zdroji, jímž je Česká literatura...z roku 2008. Nejistota na literární půdě vede diplomantku k nepřiliš invenčním,

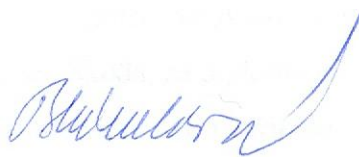
často zbytečným vysvětlením (v Devětsilu většina levicových autorů, Pujmanová je spisovatelka, tvorba vzniklá v zahraničí je nazývána exilová atd. atd.). Teprve v částech věnovaných vesnickému budovatelskému románu a jeho hrdinovi mohla diplomantka uplatnit své nápady v kategorizaci. V přílišné popisnosti detailů – mám dojem, že jejich líčení jde do větší hloubky než výklad skutečného hrdiny Adama (jehož dočasného zmizení v textu čtenář nepřestává litovat) – se autorčiny, někdy i originální nápady trochu ztrácejí.

Zmiňovaná diplomantčina invence konečně dostane možnost ve čtvrté kapitole, kde se hrdina reálný a literární sejdou v komparaci na základě předem stanovených bodů, racionálnější téma SSSR, družstevnictví a politiky obecně, a odvážně stanovený okruh takřikajíc psychologický, zamýšlející se nad fenomény dobra, zla a strachu. Zajímavým „postskriptem“ je závěrečná pátá kapitola, v níž se k tématu obrací odstup literatury normalizace.

Závěrem lze říci tradiční, že k doladění celku „chyběl čas“. Možná by se více provázaly oba celky, k jejichž komparaci dochází až takřikajíc v „poslední třetině“. Zmizely by záměny (bezpečnost vs. obrana, „fiktivní román“ – fikce se týká obsahu, nikoliv žánru! a mnohé další), vyčistily by se poznámky zatížené banalitami, do seznamu literatury by nepronikly lexikony, mají-li svůj speciální oddíl, nezůstaly by ani pozůstatky textových přesunů (Pešek Jan Pešek, Petráň Josef Petráň). V seznamu pramenů chybí přesné určení „Soukromé sbírky“ i mnohé tituly beletrie, jež diplomantka přečetla, ale nevyužila jich. Závažné jazykové prohřešky se v práci nevyskytují.

Přes výše uvedené výhrady diplomantka prokázala znalost historikova řemesla a její práce obohatila naše poznání o socializaci poválečné vesnice. Doporučuji ji k obhajobě a hodnotím stupněm

v e l m i d o b ř e .

V Českých Budějovicích 21. srpna 2011

doc. Dagmar Blümllová, CSc.